СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.

Рік LII. Ч. 63. Ню Йорк і Джерзі Сити, субота 1. квітня 1944. No. 63. New York and Jersey City, Saturday, April 1, 1944. Vol. LII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the United States of America. FIVE CENTS elsewhere.

Стимсон виправдує стратегію Аліянтів в Касіно

В часі пресової конференції у Вашингтоні секретар війни Генрі Стимсон признав, що аліянтська атака на Касіно досі була невдачею, одначе це не є признакою безсильности Аліянтів. Стимсон ствердив, що ціла італійська кампанія є доброю лекцією для Аліянтів. Зокрема бої коло Касіну виказали, що німецьких вояків не можна легковажити, бо вони далі добрі вояки і точно виконують воєнні потягнення. Напади Аліянтів з повітря не змогли перешкодити німцям дістати поміч, а головною перешкодою для Аліянтів були зливні дощі, серед яких не можна було орудувати тенками ані не можна було належно вживати піхоти. Одначе, на думку Стимсона, ці небезпеки аліянтська команда передбачувала заздалегідь, а рішальна фаза боїв в Італії ще не наспіла.

НЕ ВСТУПЛЯТЬ РОСІЇ — ПОЛЯКИ ПИШУТЬ ПРЕЗИДЕНТОВИ.

Польський амбасадор Цехановскі передав іменем польського уряду в Лондоні заяву, звернену до президента Рузвелта, що теперішний польський уряд не може уступити перед домаганнями Росії, бо на такий крок не має права. Уряд не може законно, без згоди народу, змінити польські границі, отже не може згодитися на лінію Курзона, а таксамо не може віддати Росії таких польських міст, як Львів та Вильну. — Письмо передав Цехановскі секретареви стейту Голови, а Гол сказав репортерам, що американський підсекретар стейту Едвард Стетиніюс не може стриматися від розмови про польську справу в Лондоні.

ШУКАЮТЬ ПОРОЗУМІННЯ ДЛЯ МІЖНАРОДНЬОГО ЛЕТУНСТВА.

Злучені Держави, Канада й Велика Британія розпочали дискусію над повоєнними плянами в летунстві. Росії покищо не запросили до розмови, поки між собою наперед не найдуть спільних засад. Йде про так звану „свободу повітря", щоб чужоземні літаки мали право перевозити понад кожний край людей і крам, висаджувати подорожних і набирати нових в кожному краю. Розмови ведуться в Канаді й Англії, бо у Вашингтоні не можна тепер зберегти потрібної тайни.

Сьогодня надійшла вістка з Шамокін, що помер

Олексій Шаршонь

бувший заступник головного предсідника У. Н. Союзу, довголітний касієр і головний урядник У. Н. Союзу. Покійний помер у суботу 25. березня, а похорон відбувся у вівторок 28. березня 1944. — В. И. П.!

З ПОЛЬСЬКОЇ КОНҐРЕСОВОЇ ПРОПАҐАНДИ.

Конґресмен Б. Дж. Монкевіч з стейту Конетикат вніс у конґресі, щоб до Конґресового Рекорду втягнути резолюцію Другого Округа Ради Польонії в Ню Гейвен, що має репрезентувати 350,000 американців польського походження цього стейту. В цій резолюції є домагання відбудови Польщі в старих границях.

Резолюцію відчитав теж у сенаті сенатор Френсиз Т. Малоней з Мериден, Конн.

БЮТЬ НІМЦІВ У ГАЛИЧИНІ.

ОНА подає з Лондону, що дійшли з Галичини вісти, що українські та польські селяни ведуть боротьбу з націстівськими наїздниками, що грабують збіже, худобу, рільниче знаряддя, а навіть церковні дзвони. Бували випадки, що селяни вибивали доноги німців, що прийшли на село грабити. Далі кажеться, що німці примушують селян працювати на фільварках по 14 годин.

ВІДГРОЖУЮТЬСЯ „ОБСМАЛЕННЯМ ЗЕМЛІ".

Як німецька армія буде вважати потрібним покидати польську землю, кзазав націстівський ґубернатор Ганс Франк на масовім вічу в Кракові, то не лишиться камінь на камені. Казав, що відступаючи німці зроблять з Польщею те саме, що зробили совєтські війська з Україною і Білорусю, як свого часу з них відступали, лишаючи за собою тільки саму обсмалену землю.

Та з того, що подають різні вісти з Польщі, виходило, що поляки не налякались цеї погрози.

НІМЕЦЬКІ ФОРТИФІКАЦІЇ НАД БУГОМ.

ПАТ подає, що німці сильно фортифікують лінію Буга. При фортифікації має працювати до 20,000 італійських полонених.

Американська фльота атакує острови Пілю під Филипинами

ЧОРЧИЛ ДІСТАЄ ВОТУМ ДОВІРЯ.

Коли парлямент віддав один голос більше проти урядового проекту щодо закона про рівну заплату для вчителів і вчительок, премієр Чорчил зажадав, щоби парлямент заявив, чи він має довіря до уряду. При тому голосуванню за довіря заявилося 425 послів, проти всего 23.

РУМУНСЬКЕ ВІЙСЬКО БОРОНИТЬ ЛЬВОВА.

(ОНА). — Швайцарський кореспондент доносить з Букарешту, що німецька головна команда [illegible]якові приказала румунському урядови вислати в Галичину найменше три дивізії війська. „Ді Вельтвохе" подає, що румуни негайно сповнили німецький приказ і вислали на оборону Львова всі збройні сили, які вже збиралися виїздити на поміч німецькій армії боронити Одеси.

Кореспондент доносить, що на Буковині румунський уряд вже перестав істнувати, та що там чистий хаос. Місцеве населення обернулося проти румунських державних урядовців, появилися партизанські загони і не дають румунам спромоги забирати з Буковини ні худоби, ні збіжжя. Діверсанти виколіїли два тягарових поїзди з новими танками і вбивають румунських жандармів.

Румунська радіовисильня постійно голосить, щоби нарід не боявся, щоби не покидав і не вибирався з села, чи міста, поки не буде про це повідомлений урядовими чинниками. В Букарешті появилося велике число повернувших з Трандністрії німецьких купців, фабрикантів, підприємців і ранених, яких відправляють на Мадярщину.

ЩЕ ОДИН ВЕЛИКИЙ АЛІЯНТСЬКИЙ РЕЙД НА СОФІЮ.

У середу вночі вдарила по Софії, столиці Болгарії, найбільша сила чотиро-моторових літаків, яка колинебудь вибралася на одну ціль. Летуни скинули велику масу вибухових матеріялів і пожарних бомб на промислові й залізничі інсталяції та спричинили величезні пожари. З того рейду видно, що Аліянти приписують Софії велике значіння для німецьких плянів на Балкані.

Американці задемонстрували перед світом, що вони є панами моря й повітря на Тихому океані.

Велика американська армада підплила до сильних японських баз на островах Пілю, що лежать усего 550 миль від Филипинів та сильно їх збомбардувала. Японські літаки відкрили наближення американської фльоти й повідомили про це японські воєнні кораблі, котрі негайно втекли далеко на японські води.

У той самий час більша сила американських літаків ударила на Трук, на центральному Пацифіку. Американці захопили на землі поважне число японських літаків і їх знищили.

ЧЕРВОНА АРМІЯ ЗАЙМАЄ ЧЕРНІВЦІ И ПОКУТТЯ.

Москва святкувала 20 вистрілами з 224 гармат добуття Чернівець військами маршала Жукова. Розвиваючи на Покуттю свої сили, червона армія заняла міста: Товмач, Тисьменицю, Надвірну, Делятин, Обертин, Заболотів і Снятин.

Німці вже евакували Станиславів і Львів.

ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКИХ ПАРТИЗАНІВ.

За донесенням генерального штабу червоної армії, українські партизани на Волині доконали кількох удачних нападів на ворога.

Одної ночі, як на дорозі зявилися мадярські війська, партизани відкрили на них з кількох боків огонь з машинових крісів і ручних скорострілів. Пймані в перехрестний огонь, мадяри втікали в поляці, полишивши на шляху 70 трупів.

На Молдавії теж діють відділи партизанів. Один такий відділ напав на валку возів відступаючих німців і перебив усіх 130 німців. Партизани забрали німцям сотку коней і 40 возів патронів.

ЛИТОВЦІ ОРҐАНІЗУЮТЬСЯ ДЛЯ СПРОТИВУ ОКУПАЦІЇ.

До Стокгольму доносять, що в Кавнасі повстала в грудні 1943. року тайна орґанізація литовців, яка поклала собі за ціль боротися всіми силами проти окупації Литви, ким би це не було. Вона проголосила, що спирається на демократичні засади Атлянтійського Чартеру.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Доказ орґанізаційного здоровля

Малюючи на річному засіданню головного уряду У. Н. Союзу в першій половині березня цього року образ поступу нашої орґанізації, подав головний секретар, що в двох останніх роках було менше суспендованих членів, ніж у попередніх, та що в 1943 році було більше нових членів, ніж у 1942 році.

Оба факти, назверх зовсім невидні, є задля сутті нашої орґанізації наскрізь вимовні для її стану. Передусім суспендування членів з одного боку може бути виразом критичного економічного стану всего краю, напр. депресії. З другого боку, одначе, воно може теж бути виразом важкого стану самої організації, невдоволення членів з різних явищ в орґанізації. Щоб суспендацій не було, треба наперед і добробуту в краю й загального вдоволення членів зо своєї орґанізації.

Другий факт, поданий головним секретарем орґанізації, доповняє образ. Можливе саме й таке, що хоча суспендацій нема, то всеж таки нема поліпшення в орґанізації. Можливо, що при повній відсутности суспендацій істнує повна сталість числа членів. Тоді не буде в орґанізації поступу, а тільки стаґнація, себто застій. Якби орґанізація постояла на такому стані довший час, то при природній смертельности членів вона зчасом мусіла би занепадати.

Тому то щодо числа членів орґанізація стоїть добре тоді, як вона не має суспендацій членів, а рівночасно має прирíст нових членів. Така орґанізація з одного боку виказує, що вона вдоволяє давніше приступивших членів, а з другого боку проявляє притягаючу силу для приєднання в свої ряди нових членів.

Коли мірити нашу орґанізацію такими розумними мірилами, то вона проявляє велику орґанізаційну живучість.

Знаймо справжну ціну

Відома американська журналістка Дороті Томпсон, закидаючи американському урядови брак ясно означеної заграничної політики, звертає американському громадянству увагу на різницю між такими урядовими заявами, як 14 пунктів президента Вилсона, а між урядовими заявами, які останніми часами виходять від департаменту стейту. Характеристичними для заяв щодо заграничної політики, виданих у цю війну, є остання заява департаменту стейту про потребу вспівпраці між державами в духу добросусідських відносин, опертих на свободі, рівности, справедливости, моралі й праві.

Звертає Дороті Томпсон увагу, що кожний з 14 пунктів президента Вилсона подавав зовсім практичний спосіб для розвязки якоїсь проблеми. Зате проголошена заява про потребу співпраці між державами в духу добросусідських відносин, опертих на свободі, рівности, справедливости, моралі й праві властиво таких основ для розвитку практичних проблем не дає. Доперва щойно на основі таких ідеалів можна буде виробити практичні пляни для розвязки проблем.

Як кому неясні слова пані Томпсон, то най попробує вирішити наприклад границі Польщі з одного боку на основі 14 пунктів Вилсона, а з другого боку заявою теперішнього департаменту стейту. Різниця буде очевидна.

Можна припустити, що течія невдоволення задля браку заграничної політики в американського уряду відай походить з несвідомого відчуття, що всі ті гарні ідеали, проголошені в Атлантійському Чартері й в інших того роду енунціяціях, не мають якраз тої практичної здібности розвязувати зовсім практичні проблеми міждержавної політики, яку мали 14 пунктів Вилсона. З ними можна було годитися, з ними можна було не годитися, але якеб ви становище не заняли, ви знали, на чому стоїте.

ОСЕРЕДОК УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ И ОСВІТИ.

Українське Національне Обєднання (УНО) в Канаді звернулось до українського громадянства з покликом створити в місті Винніпегу, центрі українського життя в Канаді, установу п. н. „Осередок Української Культури й Освіти". І то для таких цілей: вдержувати студентський дім для української студіюючої молоді; вести Вищі Освітні Курси для учителів Рідних Шкіл та інші фахові курси; створити книгозбірню-бібліотеку з українськими книжками і про українські справи; заложити український музей для збирання предметів культури і різних мистецтв, розвинути видання наукових і популярних книжок „Культура й Освіта", інформувати світ про українські справи і т. д.

Комітет, що видав цей поклик, вірить, що українці в Канаді „зрозуміють вагу цього діла і всі щедро його піддержать морально й грошево".

ЦІЛЬ КОНГРЕСУ АМЕРИКАНСЬКИХ ПОЛЯКІВ.

Виконний Комітет Конгресу Американської Польонії проголосив відозву в справі конгресу, що відбудеться в місті Бофало в днях від 28 до 30 травня цього року. Завдання цього конгресу такі: збільшити воєнні зусилля для перемоги Злучених Держав, Аліянтів, а тим самим і Польщі; поперти президента Рузвелта з його Чотиромa Свободами і Атлантійським Чартером; повести спільну акцію всіх американських поляків в ціли ратування суверенности Польщі й цілости її границь з тим, що буде покликана до життя постійна установа, що буде тепер і по війні постійно працювати в користь Польщі; збільшити працю в справі інформовання американського громадянства про Польщу та її історичну ролю, як і того, що вона принесла для цивілізації, чи скільки Польща витерпіла через цю війну; визнати, що поки не відбудуться в Польщі вибори демократичним шляхом, одиноким польським урядом і представником Польщі є той польський уряд, що є в Лондоні, та що він має право заступати Польшу і домагатись ненарушимости її давних границь.

СОВЕТИ СПАСЛИ СВОБОДУ...

Ось такого наплів російський журналіст Ф. І. Дан у своїм докладі в клюбі „Горизонт" в Ню Йорку, як подає Новое Русское Слово. Казав, що советський спротив уможливив Аліянтам війну і став „основним фактором вратування свободи". Редактор згаданого часопису, що пише про цей доклад, додає, що не може зрозуміти, як міг докладчик, що говорить про такі справи в Америці, цілковито поминути боротьбу Аліянтів на суші, морі та в повітрю, в Африці чи на Пацифіку, а тільки протиставив советським перемогам — аліянтську невдачу в Касіно в Італії. Не згадав докладчик теж і Англії, що боролась з Гітлером одинока тоді, коли Совети були з Гітлером у приязні.

МАЛИ АРЕШТУВАТИ ПРОВІДНИКІВ З ПОЛЬСЬКОГО ПІДЗЕМЕЛЛЯ.

Польські урядові кола в Лондоні занепокоєні тим, що команда советських військ, що дійшла до тих місцевостей, де вже мало оперувати проти націстів польське підпілля, мала виарештувати провідників цього підпілля, як вони зголосились до цеї команди і заявили, хто вони. Виглядає, що це мали бути ті польські провідники, що визнають як свою владу польський уряд у Лондоні. Думають, що ось таке поведення советської влади готово спричинити конфлікт між советськими військами і польським підпіллям, та що польський уряд не буде всилі тому зарадити. До цього ще треба додати, що істнує цілковита прірва між Советами і польським урядом в Лондоні, та що нема найменшої надії, щоб ці напружені відносини направились.